

Notitie bestuurlijke hoofdlijnen SORA

Bouwen aan SORA

Vastgesteld in de Bestuurlijke Commissie op 14 mei 2021

1. Samen naar één uitvoeringsorganisatie

In de regio Alkmaar gaan we de mogelijkheden optimaliseren om mensen naar vermogen deel te laten nemen in de samenleving en perspectief te bieden op deelname. We willen aansluiten bij het leven van mensen. De gemeenten in de regio Alkmaar willen daarom de Participatiewet gezamenlijk uitvoeren. Het is de ambitie om dit te gaan doen via één regionale uitvoeringsorganisatie. De Colleges van B&W uit de regio Alkmaar, bestaande uit de gemeenten Alkmaar, Bergen, Castricum, Heerhugowaard, Heiloo, Langedijk en Uitgeest hebben hiertoe besloten. Op dit moment zijn drie organisaties betrokken in de uitvoering: de BUCH-werkorganisatie, Halte Werk en het sociaal werkbedrijf WNK. Kort gezegd is het de opdracht om van drie uitvoeringsorganisaties te komen tot één. De betrokken gemeenteraden hebben het richtinggevende besluit van de colleges onderschreven. Inmiddels heeft dit de werktitel Bouwen aan SORA¹ (Sociale Onderneming Regio Alkmaar) gekregen. De eerste bestuurlijke stap is het vaststellen van een bestuurlijke hoofdlijnennotitie door de portefeuillehouders, verzameld in de Bestuurlijke Commissie, waarin de uitgangspunten voor SORA verder worden uitgewerkt. Deze bestuurlijke hoofdlijnennotitie heeft als doel om de bestuurlijke uitgangspunten ten behoeve van het business- en organisatieplan verder uit werken en daarmee het traject verder te richten. Deze uitgangspunten worden met de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten besproken in een gezamenlijke Radenconferentie eind mei, zodat deze zicht krijgen op de ontwikkeling van het bouwen aan SORA en aandachtspunten kunnen meegeven voor de uitwerking. Voor 1 juli wordt dan het business- en organisatieplan opgeleverd, dat vervolgens de formele besluitvorming ingaat. Uiteraard krijgen de ondernemingsraden, de cliëntenraden en adviesraden de gelegenheid een advies uit te brengen. Verwacht wordt dat na de zomer in september en oktober de behandeling en besluitvorming in de raden kan gaan plaatsvinden. De implementatie zou direct daarna kunnen starten.

Waarom één uitvoeringsorganisatie?

In 2019-2020 heeft Berenschot hoe de uitvoering van de Participatiewet in de regio kan worden verbeterd. Centraal stonden drie bevindingen:

1. Er zijn nog geen goede lokale verbindingen gelegd tussen de Participatiewettaken en andere ondersteuningsvormen in het bredere sociale domein. Dit knelpunt wordt ervaren door alle regiogemeenten; de mate waarin dit knelpunt wordt ervaren, verschilt per gemeente.
2. Het beleid, het bestuur en het management zijn relatief complex georganiseerd. Er is behoefte aan vereenvoudiging. De complexiteit is met name een knelpunt bij het bevorderen van de uitstroom. Er is enerzijds sprake van een 'knip' tussen de sociale diensttaken en de sw-taken en anderzijds sprake van twee uitvoeringsorganisaties die de sociale diensttaken uitvoeren. Hierdoor wordt het beleid gericht op bevordering van de uitstroom niet regionaal integraal voorbereid en uitgevoerd. De arbeidsmarkt functioneert echter in belangrijke mate regionaal, waardoor de uitstroom hoger kan zijn bij meer schaal en specialisatie.
3. Het voornaamste knelpunt bij de huidige wijze van beleggen van budgetten is dat de budgetten voor het bevorderen van uitstroom – het werkfit maken en matchen van Mensen in de Participatiewet – niet regionaal integraal aangewend worden.

Berenschot berekent dat de samenwerking 250 mensen extra aan het werk kan helpen, dat is 3,75 mln minder BUIG-lasten voor de regio per jaar.

Het gezamenlijk uitvoeren levert voordelen op:

- Er ontstaat op het niveau van de regio Alkmaar een krachtige partner voor werkgevers om te voorzien in hun vacatures. Daarmee wordt de economische structuur van de regio versterkt, door mensen te ontwikkelen en daarmee het beschikbare aanbod aan mensen vergroten.
- De nieuwe organisatie kan door de bundeling van middelen en mensen betere resultaten boeken, en dat betekent vooral: meer mensen aan het werk krijgen. De samenvoeging biedt de mogelijkheid om:
  - Het hoofdproces aanvraag bijstand te richten op maximale uitstroom én het voorkomen dat inwoners langdurig in de uitkering komen met een laag perspectief om eruit te komen

¹ De naam voor de nieuwe organisatie moet nog worden bepaald.

- Meer inspanning te zetten op bestaande bestand, met inzet van participatiebudget activeren van mensen: naar werk, gesubsidieerd werk of deelname aan de samenleving, waarbij de beschikbare instrumenten optimaal ingezet worden
- Betere matching door een grotere 'pool' van arbeidskrachten/inwoners en een groter bestand aan werkgevers: het maakt niet uit waar je woont, je wordt bemiddeld en begeleid naar een passende baan of activeringsplek
- Vliegwielen creëren: de 'winst' op de uitkeringslasten (BUIG-budget), die wordt gerealiseerd door meer uitstroom, investeren in meer re-integratie, gebruik maken van de communicerende vaten BUIG-budget en Participatie-budget
- Door het bundelen van competenties en mensen zijn meer specialisaties mogelijk, kan een professionaliseringslag plaatsvinden, zijn investeringen in digitalisering breder te dragen. Er ontstaat een robuuste en efficiëntere organisatie

De noodzaak om naar één uitvoeringsorganisatie te gaan wordt ook naar de toekomst toe meer noodzakelijk. De Coronacrisis heeft ons laten zien hoe belangrijk een wendbare organisatie is die een vangnet kan bieden aan alle inwoners. De effecten van de Corona crisis op het BUIG-budget worden pas zichtbaar als de ondersteuningsmaatregelen van de rijksoverheid ophouden. Een beperkte stijging kan het regionale overschot op de BUIG-budget al snel doen verdampen, een serieuze recessie zal leiden tot een tekort. Onafhankelijk van een kleine of een diepe recessie neemt jaarlijks het aantal mensen met een arbeidsbeperking in de bijstand toe, omdat er geen nieuwe instroom meer mogelijk is in de WSW en de Wajong minder toegankelijk is geworden. Bovendien neemt het verdienvermogen van het huidige bestand aan SW-ers af, waardoor het tekort op de SW zal toenemen in de komende jaren. Maar er zijn ook kansen, in goede tijden ontstaat er weer snel een tekort aan arbeidskrachten en ontstaan er meer mogelijkheden voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. Samenwerking kan deze bewegingen opvangen door gezamenlijk in de regio voor de inwoners in slechte tijden een vangnet te zijn en in goede tijden een springplank

Bestuurlijke uitgangspunten uitgewerkt in deze notitie

Alle gemeenten onderschrijven de volgende uitgangspunten voor de vormgeving van de samenwerking in één uitvoeringsorganisatie, en deze zijn ook vastgesteld in de besluitvorming in colleges en raden in de afgelopen maanden:

1. *Passende dienstverlening*
  - a. De toegang is dichtbij en integraal;
  - b. De dienstverlening moet passen bij het doel van de inwoner;
  - c. De dienstverlening biedt waar mogelijk maatwerk;
2. *Gerichtheid op samenwerking*
  - a. Er moet sprake zijn van een cultuur van effectief samenwerken;
  - b. De samenwerking tussen professionals wordt gezocht ongeacht gemeentegrenzen;
3. *Ruimte voor professionals*
  - a. Het handelingsperspectief van de professionals moet versterkt worden;
  - b. De caseload voor professionals is haalbaar en effectief;
4. *Eenvoudige governancestructuur*
  - a. Er moet sprake zijn van een eenvoudige governance;
  - b. Wat simpel kan, simpel organiseren en financieren;
5. *Betaalbaarheid in stand houden*
  - a. Het uitvoeringsscenario moet ook op lange termijn betaalbaar zijn,
  - b. Besparingen zijn geen doel op zich;
  - c. De omvang van een eventuele benodigde reorganisatie wordt tot een minimum beperkt.

Deze uitgangspunten zijn gehanteerd bij de verdere uitwerking door diverse werkgroepen samengesteld uit de drie organisaties (WNK, Halte Werk en BUCH-werkorganisatie) en de gemeenten Alkmaar, Heerhugowaard

en Langedijk, op basis waarvan deze bestuurlijke hoofdlijnennotitie is samengesteld. In deze notitie worden met name de politiek-bestuurlijke thema's verder uitgewerkt, zodat in het vervolg van Bouwen aan SORA in de maanden tot aan 1 juli dat als input kan worden gebruikt voor het verdere ontwerp van het business- en organisatieplan.

De volgende thema's komen aan de orde:

- De visie op SORA
- Het takenpakket
- De verbinding met de lokale toegang sociaal domein
- De inbreng van budgetten
- De governance.

Tot slot wordt geschetst welke vervolgstappen de komende maanden worden gezet.

2. Visie op SORA

Visie

SORA biedt integrale dienstverlening op het gebied van participatie, werk, inkomen, schuldhulpverlening en inburgering. We richten ons op het bieden van ondersteuning, op preventie en vroegsignalering.

SORA doet wat nodig is voor inwoners die onze ondersteuning nodig hebben en dit niet zelf kunnen regelen of organiseren. We ondersteunen inwoners vanuit vertrouwen met persoonlijke aandacht en maatwerk. We zetten in op de ontwikkeling, kansen en talenten van inwoners om naar vermogen mee te doen in de samenleving. We geven inwoners het vertrouwen dat het veilig genoeg is om stappen te maken en bieden zekerheid - als het nodig is - om een stap terug te doen.

SORA is bereikbaar, laagdrempelig en toegankelijk en sluit aan bij de lokale toegang van elke gemeente. We werken samen met de inwoners, werkgevers, maatschappelijke partners en het sociaal domein. SORA is een wendbare sociale infrastructuur die mee beweegt met de leefwereld van de inwoner en de veranderingen in de maatschappelijke en politieke omgeving.

Leidende principes

- Wat simpel kan, simpel organiseren en financieren
- Inclusiviteit: iedereen doet mee, elk talent telt en krijgt de ruimte om te ontwikkelen
- Werken vanuit een integrale aanpak, gezien vanuit de unieke inwoner
- We bieden ondersteuning die nodig is, vaak even en soms structureel

Missie

SORA biedt zekerheid en vertrouwen: een vangnet voor (tijdelijke) ondersteuning en een springplank om verder te groeien.

De missie, visie en leidende principes betekenen het volgende voor:

Onze inwoners: vangnet en springplank

- SORA kiest voor een positieve en activerende benadering richting de inwoner. We werken vanuit vertrouwen. Dit doen we door aandacht te besteden aan wat goed gaat. We onderkennen de talenten en kansen van onze inwoners. De inwoner denkt mee over de ondersteuning die zij nodig heeft. Onze dienstverlening is aanvullend op de eigen verantwoordelijkheid van de inwoner.
- SORA werkt mensgericht. Mensen staan bij ons centraal; regels en wetten zijn geen doel op zich. We communiceren open en persoonlijk en sluiten zo goed mogelijk aan bij ieders specifieke behoefte en situatie. We geven het vertrouwen dat het veilig genoeg is om stappen te maken en bieden zekerheid als het nodig is om een stap terug te doen.

- SORA biedt een infrastructuur die stabiliteit geeft. Wij bieden ondersteuning waar nodig en laten los waar mogelijk. Vanuit deze stabiliteit werken we samen met de inwoner aan een toekomstbestendig perspectief.
- SORA heeft aandacht voor alle leefgebieden. Dit doen we door het voeren van een brede intake. Op basis hiervan bepalen we samen met de inwoner en diens netwerk de route om het doel: iedereen doet mee, te bereiken. Samen met 'frontlijnwerkers/ toegang/wijkteam' zetten we afgestemde vormen van instrumenten in om een optimale vorm van onze ondersteuning aan te bieden.
- SORA denkt en handelt vanuit de individuele situatie en werkt oplossingsgericht. Iedere inwoner is immers uniek. We doen wat nodig is om het gewenste effect te bereiken. We bieden maatwerk passend bij elke inwoner en diens situatie. Dit maatwerk betekent niet dat elke inwoner met eenzelfde vraag ook eenzelfde antwoord krijgt. Door daadwerkelijk aan te sluiten bij de vraag die leeft en de persoonlijke omstandigheden, zijn oplossingen eerder voorhanden, duurzamer en op termijn voordeliger. We geven extra aandacht aan inwoners voor wie kansen niet vanzelfsprekend zijn.
- SORA kijkt samen met de inwoner naar hun ontwikkeling, kansen en talenten om naar vermogen bij te dragen en mee te kunnen doen in de samenleving. We versterken bestaanszekerheid door te zorgen voor ondersteuning en activering om de positie van de inwoner op de arbeidsmarkt te verstevigen
- SORA staat voor laagdrempelige en toegankelijke dienstverlening. We geven helderheid over regelingen, zonder verrassingen achteraf. Dit bereiken we door het organiseren van begrijpelijke, heldere en vindbare informatievoorzieningen.
- SORA is duidelijk over haar verwachtingen richting de inwoner en de professional en past de verwachtingen indien nodig aan. Onze inwoners geven wij de ruimte en het respect om ons aan te spreken over deze verwachtingen. Dit geeft duidelijkheid aan de inwoner en de professional.

Onze werkgevers: zorgen voor voldoende en goed personeel

- SORA biedt een integrale dienstverlening aan werkgevers vanuit één regionale arbeidsmarkt. SORA versterkt de economische structuur van de regio Alkmaar door mensen te ontwikkelen en daarmee het beschikbare aanbod aan mensen te vergroten.
- SORA zorgt voor een betere matching door een grotere 'pool' van arbeidskrachten en een groter bestand aan werkgevers: het maakt niet uit waar je woont, je wordt bemiddeld en begeleid naar een passende baan of activeringsplek.
- SORA is voor werkgevers een marktgerichte partner en een specialist in personeelsdienstverlening die gelooft in zakelijke én tegelijkertijd sociale oplossingen voor arbeidsvraagstukken. Wij zoeken naar de verbinding tussen werkgever en werkzoekende om een geslaagde match te (kunnen) maken. Samenwerken met SORA is economisch, sociaal en maatschappelijk verantwoord. Samen komen we tot arbeidsmogelijkheden, met een positief resultaat en werkplezier voor iedereen.
- SORA gelooft in de kracht van werk voor mens en samenleving. Onze kracht ligt in onze kennis van de kandidaten en de ondersteuning van werkgevers. De afstand tot de arbeidsmarkt is voor elke kandidaat verschillend. Met onze instrumenten krijgen wij snel een realistisch beeld van de mogelijkheden van een kandidaat en het traject dat daar het beste op aansluit. Begeleiding en ontwikkeling zijn de pijlers van elk traject.
- SORA adviseert werkgevers op het gebied van alle uit de participatiewet voortvloeiende regelingen, dit doen we door een betrouwbare en transparante gespreks- en uitvoeringspartner te zijn. SORA ontzorgt werkgevers bij het in dienst nemen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Waar nodig verrijken wij werkgevers en kandidaten met kennis, kunde en coaching. We helpen werkgevers met subsidies en regelingen.

Onze samenwerkingspartners: verbinden en inspireren

- SORA is aangesloten bij de lokale toegang van elke gemeente. Elke gemeente gaat voor één sterk sociaal domein. We werken allemaal vanuit dezelfde ambitie en doelstelling, passend bij de lokale situatie. We benutten de verschillen in aanpak om van elkaar te leren en elkaar te inspireren.

- SORA draagt bij aan een effectieve regionale samenwerking in de arbeidsmarktregio en neemt de verantwoordelijkheid voor regionale samenhang. We werken vanuit een samenhangende aanpak zodat regionaal de instrumenten en middelen ingezet worden die aansluiten bij de behoefte van de inwoners en de werkgevers.

Onze raden en colleges: hun robuuste en effectieve organisatie voor werk, participatie en inkomen

- SORA is een betaalbare en toekomstbestendige organisatie. We benutten de schaalvoordelen voor een gevarieerd aanbod dat (beter) aansluit bij wensen en mogelijkheden van de inwoners. We zijn wendbaar en spelen in op conjunctuur en politieke ontwikkelingen. We zetten behaalde efficiency in om de dienstverlening richting de inwoner te verbeteren. We monitoren de voortgang en zijn transparant over de resultaten.
- SORA is een continue lerende organisatie. Het beleid van SORA is ondersteunend en faciliterend aan de uitvoering. We verbeteren uitvoering en beleid door te leren van wat goed gaat en nog beter kan. We werken samen langjarig aan een (financieel) systeem met duidelijke, eenvoudige regels zonder verrassingen. We streven naar harmonisatie binnen het beleid zodat er voor de uitvoering ruimte komt om maatwerk te bieden.
- SORA blijft in gesprek met inwoners- en cliëntenorganisaties over onze dienstverlening en het wegwijs maken van inwoners in de mogelijkheden voor verbinding, ondersteuning en begeleiding.
- SORA is een bedrijf van en voor onze inwoners. We nemen hierin onze verantwoordelijkheid. Dit doen we door zo veel als mogelijk voldoende passende duurzame werkgelegenheid aan te bieden aan onze inwoners door werkgelegenheid beschikbaar te stellen voor de doelgroep van SORA; via investering of via een actief social return beleid

Onze werknemers: ruimte en ontwikkelen

- SORA heeft als uitgangspunt, dat ieder mens over waardevolle mogelijkheden beschikt. Voor onze werknemers streven we naar het ontwikkelen en verbeteren van die mogelijkheden door het bieden van uitdagend dan wel passend werk en het aanbieden van professionele begeleiding aan de medewerkers voor zover dat noodzakelijk is.
- SORA biedt haar werknemers een functie van gelijkwaardig werk- en denkniveau, die door de medewerker redelijkerwijs in verband met zijn persoonlijke mogelijkheden en de voor hem/haar bestaande vooruitzichten kan worden vervuld.
- SORA geeft de ruimte en het vertrouwen aan de professionals in de uitvoering. De caseload voor professionals is haalbaar en effectief. Professionals hebben een sterk handelingsperspectief waarmee ze invulling kunnen geven aan hun begeleidings-, coachings- en regierol.
- SORA geeft haar professionals het vertrouwen dat fouten maken mag. Professionals krijgen de ruimte om uit te proberen wat werkt en wat helpt.
- SORA investeert structureel in de competenties en het vakmanschap van haar professionals.
- SORA streeft ernaar om zoveel mogelijk medewerkers die behoren tot de doelgroep, via begeleid werken of een detacheringbasis buiten de organisatie te laten werken

3. Takenpakket SORA

Takenpakket Participatiewet

Eerder is al vastgesteld dat uitvoering van de taken in de Participatiewet door SORA worden uitgevoerd. Het gaat dan om de volgende taken:

Taken SORA	Voor wie
Bijstandsuitkeringen	Regio Alkmaar
Re-integratie (incl LKS)	Regio Alkmaar
WSW	Regio Alkmaar
Beschut werken	Regio Alkmaar
BBZ	Regio Alkmaar en Beemster, Purmerend, Texel, Waterland, Den Helder en Landsmeer
Check-in (jongerenloket ism RMC)	Regio Alkmaar
WSP (ism UWV)	Regio Alkmaar
Sociale Recherche	Regio Alkmaar

De taken die worden uitgevoerd voor gemeenten buiten de regio worden in principe via een DVO tussen SORA en de betreffende gemeente(n) geregeld. De gemeente Uitgeest heeft de intentie uitgesproken uit de GR IJmond Werkt te willen treden en geeft dat in de komende maanden in overleg met de overige gemeenten in IJmond Werkt verder vorm. Dat zal betekenen dat de gemeente Uitgeest de re-integratietaken en beschut werk taken overbrengt naar SORA en ook deel gaat nemen aan het WSP, BBZ en Check-in. Nader onderzocht wordt nog wat de beste oplossing is voor de WSW, en dan met name de medewerkers uit Uitgeest die in die regeling vallen. Uitgangspunt is dat zij werkzaam blijven op hun huidige werkplek.

Aanpalende taken Participatiewet

Onderzocht is op welke wijze de aanpalende taken inburgering, schuldhulpverlening en bijzondere bijstand/uitvoering minimaregelingen kunnen worden ingebracht in SORA.

Inburgering

Met de Wet inburgering krijgen gemeenten de regie op de uitvoering van het inburgeringsproces van alle inburgeringsplichtigen. De gemeente krijgt een centrale rol in de intake, begeleiding en advisering van inburgeringsplichtigen en het organiseren van drie leerroutes in het nieuwe inburgeringsaanbod. Ook krijgt de gemeente de taak om statushouders de eerste zes maanden financieel te ontzorgen. Voor de nieuwe inwoners is het belangrijk om snel mee te doen. De weg vinden in Nederland gaat verder dan alleen de gemeente grenzen. Op bestuurlijk niveau is besloten dat deze taak regionaal bij SORA thuis hoort. SORA kan de inkoop van taallessen regionaal oppakken, net als het gezamenlijk inregelen van de onderwijsroute. De beste optie om mee te kunnen doen moet centraal staan voor de nieuwe inwoner. Voor de inwoner betekent het beleggen van de nieuwe wet inburgering bij SORA een eenvoudige klantreis, individueel casemanagement en een route die past bij diens leefwereld. Indien SORA niet is gerealiseerd per 1 januari 2022 wordt het Inburgeringsteam tijdelijk bij WNK ondergebracht

Bijzondere bijstand en uitvoering minimaregelingen.

Voor de inwoners met lagere inkomens zijn er op landelijk en gemeentelijk niveau verschillende regelingen voor inkomensondersteuning. Inwoners met een inkomen rond de bijstandsnorm kunnen via het minimabeleid een bijdrage krijgen voor verschillende kosten die nodig zijn bij bijvoorbeeld deelname aan sport, cultuur en educatie of een zorgverzekering. Met het minimabeleid behouden gemeenten hun lokale beleidsvrijheid.

Op dit moment voert de BUCH-werkorganisatie de bijzondere bijstand uit voor de BUCH-gemeenten. Halte Werk doet dat voor de HAL-gemeenten en voor Heerhugowaard en Langedijk ook de minimapassen. De gemeenten hebben op dit gebied veel beleidsruimte en benutten die ook. Dat vertaalt zich in verschillende verstrekkingen aan inwoners in de regio. Dat zijn geen grote verschillen, maar vergt wel van de uitvoering dat deze verschillende regelingen voor hetzelfde product moet hanteren. Onderzocht zijn de volgende varianten voor de uitvoering van deze taken:

Variant	Voordelen	Nadelen
Alle gemeenten gaan het zelf uitvoeren	<ul style="list-style-type: none"> – Maximale ruimte om naast eigen beleid ook eigen uitvoering vorm te geven – Governance eenvoudig 	<ul style="list-style-type: none"> – Niet realistisch voor BUCH-gemeenten door schaalomvang – Indien Alkmaar of Dijk en Waard het zelf weer gaan doen leidt tot frictiekosten (afbouw in Halte Werk team bijzondere bijstand en op opbouw eigen team) – Minder verbinding met processen levensonderhoud en re-integratie van SORA – Schaalnadelen
De BUCH gemeenten of Alkmaar of Dijk en Waard gaan het zelf uitvoeren	<ul style="list-style-type: none"> – BUCH: geen – Alkmaar: geen, nu geen infrastructuur aanwezig waar het logisch georganiseerd kan worden – Dijk en Waard: mogelijk als onderdeel van nieuw concept toegang 	<ul style="list-style-type: none"> – BUCH: Knip zetten in huidige team Participatie leidt tot frictiekosten – Minder verbinding met levensonderhoud en re-integratie SORA – Governance minder eenvoudig (modulair) – Geen tot minder schaalvoordelen
SORA doet het voor alle gemeente	<ul style="list-style-type: none"> – Schaalvoordelen – Verbinding met inkomensvoorziening en werk – Inwoners in de regio krijgt dezelfde ondersteuning – Eenvoudige governance 	<ul style="list-style-type: none"> – 6x minimabeleid moeten uitvoeren vermindert schaalvoordelen

Niet alle inwoners hebben niet de financiële mogelijkheden om een ondersteuningsvraag langdurig af te wachten. Door de uitvoering van onder andere de bijzondere bijstand door SORA krijgt de inwoner een goede en efficiënte dienstverlening. De vraag van de inwoner wordt snel en concreet opgepakt waardoor de inwoner snel wordt geholpen. Uit dit overzicht blijkt bovendien dat het niet onderbrengen bij SORA zich niet goed verhoudt met de bestuurlijke uitgangspunten eenvoudige governance en beperking frictiekosten, omdat er in de andere varianten taken afgesplitst moeten worden uit de bestaande uitvoering en opnieuw opgebouwd. Indien de gemeenten de ruimte houden voor het formuleren van eigen beleid is samenvoeging van de uitvoering in SORA de meest simpele oplossing, met bovendien kansen op schaalvoordelen. Cruciaal is wel dat er goede verbinding komt met de lokale toegang naar het sociaal domein.

Het voorstel is dat:

- de gemeenten blijven hun eigen beleid bepalen ten aanzien van het minimale beleid
- de uitvoering bijzondere bijstand en uitvoering minimale regelingen wordt ondergebracht bij SORA conform de huidige uitvoering bij de BUCH- werkorganisatie en Halte Werk
- SORA in het business- en organisatieplan verder uitwerkt hoe de verbinding met de lokale toegang wordt georganiseerd
- In het vervolgproces kan worden onderzocht of er mogelijkheden zijn om te werken met een basispakket dat voor elke gemeente hetzelfde is en een pluspakket dat per gemeente naar eigen wens kan worden ingevuld

Dit past het best bij de bestuurlijke uitgangspunten: simpel te realiseren, eenvoudige governance, lage frictiekosten, laagdrempelig en integraal in de toegang

Schuldhelpverlening

Op dit moment voert Halte Werk de schuldhelpverlening uit voor de HAL-gemeenten, voor de vroegsignalering wordt er gewerkt met een meldpunt outreachend werken, formulierenbrigade en een budgetwinkel. De BUCH-gemeenten hebben schuldhelpverlening via de BUCH-werkorganisatie uitbesteed aan Sociaal.NL in samenwerking met lokale maatschappelijke partners, in verbinding met de wijkteams. Ook bij schuldhelpverlening zijn diverse varianten beoordeeld.

Variant	Voordelen	Nadelen
Alle gemeenten gaan het zelf uitvoeren	<ul style="list-style-type: none"> – Maximale ruimte om naast eigen beleid ook eigen uitvoering vorm te geven – Eenvoudige governance 	<ul style="list-style-type: none"> – Niet realistisch voor BUCH-gemeenten door schaalomvang – Indien Alkmaar of Dijk en Waard het zelf weer gaan doen desintegratiekosten (afbouw team schuldhelpverlening en op opbouw of inhuur eigen team) – Minder verbinding met levensonderhoud en re-integratie – Minder schaalvoordelen
De BUCH blijft het aanbesteden bij externe partner, SORA doet het voor de HAL-gemeenten	<ul style="list-style-type: none"> – Bestaande situatie, geen wijzigingen 	<ul style="list-style-type: none"> – Minder verbinding met levensonderhoud en re-integratie SORA in de BUCH-gemeenten – Governance minder eenvoudig (modulair) – Geen schaalvoordelen
SORA doet het voor alle gemeenten	<ul style="list-style-type: none"> – Eenduidige regie op cliëntniveau werk, inkomen en schulden – Schaalvoordelen – Eenvoudige governance 	<ul style="list-style-type: none"> – Afbouw bestaande contract met Sociaal.NL
SORA doet het voor alle gemeenten, maar besteedt het uit aan (bv) Sociaal.NL	<ul style="list-style-type: none"> – Schaalvoordelen – Eenvoudige governance – Inwoners in de regio krijgt dezelfde ondersteuning 	<ul style="list-style-type: none"> – Afbouw team Schuldhelpverlening Halte Werk met bijkomende desintegratiekosten – Minder verbinding met levensonderhoud en re-integratie

Schuldenproblematiek gaat natuurlijk primair over inkomen, het werkveld van schuldhelpverlening is een complex en dynamisch veld waar diverse partijen en instanties als bijvoorbeeld de landelijke overheid, gemeentelijke overheid, brancheorganisaties en commerciële partijen een rol spelen. SORA biedt in de regio Alkmaar een brede infrastructuur voor inkomensvoorziening en er is een stevige overlap tussen mensen in de

schuldhulpverlening en in de bijstand. Ook kan er regionale expertise worden ontwikkeld door de schaalgrootte. Het uitgangspunt kan zijn: regionaal organiseren, lokaal uitvoeren, door de schuldhulpverleners ook een plek te geven in de lokale vormen van Toegang, vanuit SORA. Door schuldhulpverlening bij SORA te beleggen maak je gezamenlijk en regionaal een sterke verbinding in het werkveld. Aan de achterkant betekent dit dat externe partijen zoals incassobureaus, woningbouwverenigingen en nutsbedrijven SORA weten te vinden. Aan de voorkant zorgt dit voor een snellere lijn naar de inwoner. De inwoner wordt sneller gevonden en geholpen met diens schuldvraag waardoor ergere financiële problematiek voorkomen wordt. Door de lokale verbinding, vroegsignalering en preventie wordt de schuldenproblematiek uit de taboe sfeer gehaald waardoor inwoners eerder hun schuldvraag durven te stellen.

Het voorstel is dat:

- Schuldhulpverlening binnen SORA wordt georganiseerd
- Lokaal maatwerk/beleidsaccenten indien gewenst mogelijk blijven, zoals de actie-agenda Op weg naar een schuldenvrij Bergen. SORA werkt dan samen met de gemeente om de uitvoering ter hand te nemen, in samenwerking met lokale partners. Gemeenten geven hun eigen lokale kleur geven aan deze taak
- SORA in het business- en organisatieplan verder uitwerkt hoe de verbinding met de lokale toegang wordt georganiseerd
- SORA samenwerkt rond vroegsignalering en preventie met lokale toegang en maatschappelijke partners
- bij de start van SORA de taak en het budget vanuit alle gemeenten naar SORA worden overgebracht, maar dat de bestaande werkwijze met externe uitbesteding voor de BUCH-gemeenten wordt voortgezet en de komende jaren met elkaar wordt bepaald op basis van de ervaringen met de nieuwe Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening wat de beste manier van uitvoering is

Dit voldoet ook het best aan de bestuurlijke uitgangspunten: simpel te realiseren, eenvoudige governance, lage frictiekosten, laagdrempelig en integraal in de toegang

Tijdelijke en nieuwe taken

Op dit moment worden tijdelijke taken uitgevoerd door Halte Werk en/of de BUCH-werkorganisatie, zoals TOZO, TONK en de herstelactie Toeslagen. Deze gaan mee naar SORA.

SORA positioneert zich met het bovengenoemde takenpakket als een brede infrastructuur voor Werk, Participatie en Inkomen voor de Regio Alkmaar. Het ligt dan voor de hand dat nieuwe vaste of tijdelijk taken op die terreinen SORA in principe de gezamenlijke organisatie is die deze oppakt voor de zes gemeenten.

4. Verbinding met de lokale toegang naar het sociaal domein

Een belangrijke thema in de eerdere besluitvorming over SORA is de verbetering van de verbinding met de lokale vormen van toegang naar het sociale domein. Cruciaal is dat SORA laagdrempelig en toegankelijk is en aansluit bij de lokale toegang van elke gemeente

BUCH-gemeenten

De BUCH-werkorganisatie werkt in 8 wijkteams in de vier gemeenten met integrale teams, waarbij consulenten vanuit de teams Jeugd, Wmo en Participatie in de teams zijn vertegenwoordigd. Het plan is om te gaan werken met preventieteams, waarbij samen met de maatschappelijke partners wordt gewerkt aan preventie en brede vraagverheldering, en expert-teams waarin de indicatiestelling en regie wordt vormgegeven door de gemeente. De wens is aanwezig om daar ook werk & inkomen, schuldhulpverlening en uitvoering minimeleid een plek in te geven.

Dijk en Waard

De gemeente Dijk en Waard gaat de toegangsvormen van Langedijk en Heerhugowaard vervangen door een concept dat in grote lijnen hetzelfde is als bij de BUCH-gemeenten, door te gaan werken met krachtteams voor preventie en brede vraagverheldering en expert-teams voor indicatiestelling en regie. Dit concept moet

nog worden geconcretiseerd. De wens is aanwezig om daar ook werk & inkomen, schuldhulpverlening en uitvoering minimeer een plek in te geven.

Alkmaar

In Alkmaar wordt niet gewerkt met fysieke wijkteams, maar wordt er wijkgericht samengewerkt tussen professionals op het gebied van jeugd, Wmo, onderwijs en werk & inkomen. Halte Werk maakt deel van dat netwerk en participeert in dagstarts en app-groepen en is lid van de stuurgroep Integraal Werken. De gemeente wil deze werkwijze voorzetten, met meer aandacht voor casusregie en brede vraagverheldering en heeft de wens uitgesproken dat SORA de werkwijze van Halte Werk continueert en actief blijft meewerken aan de verdere ontwikkeling.

Vanuit het perspectief van SORA zijn de gemeenten vanzelfsprekend verantwoordelijk voor de wijze waarop de lokale toegang naar het sociaal domein wordt ingericht. SORA denkt daarin mee en sluit daarop aan. Voor de gemeente Alkmaar voldoet de huidige werkwijze en kan deze vanuit SORA worden gecontinueerd. Voor de andere gemeenten moet SORA gaan aansluiten op de in ontwikkeling zijn concepten van lokale toegang. Hoe dat precies vorm gaat krijgen, zal de komende maanden worden uitgewerkt samen met de gemeenten. Om de inzet van SORA daarin te bepalen zijn de volgende leidende principes geformuleerd:

- Uitgangspunt is lokale en integrale toegang dichtbij, het wijkteam is de basis voor de toegang. Een klant kan zich via de wijkteams melden voor diensten vanuit SORA (bijstandsuitkering, bijzondere bijstand en andere minima-regelingen, schuldhulpverlening, re-integratie en activering/participatie) en SORA stemt toeleidingsprocessen af met de lokale toegang. Naast andere (digitale) vormen van toegang.
- SORA is fysiek aanwezig in de wijkteams, op basis van behoefte van de gemeente en neemt waar nodig mee aan casusoverleggen. Elkaar kennen en elkaar vinden kan immers vooral door elkaar ook te ontmoeten.
- Er wordt gestreefd naar een vaste bezetting vanuit SORA in de wijkteams
- Wat licht is en snel kan, ook direct regelen: snelle doorgeleiding naar de juiste SORA-medewerker, waar de verbinding met de andere taakvelden niet nodig is. Voorkomen moet worden dat we het groter maken dan wat de inwoner nodig heeft.
- Gesprekken met klanten vinden voor wat betreft inkomen, activering en schuldhulpverlening in principe plaats op de locatie van het wijkteam, naast andere vormen van communicatie, zoals (beeld)bellen. Gesprekken gericht op uitstroom/re-integratie zullen in principe niet in de wijkteams plaatsvinden, dit ligt voor de hand op regionaal niveau te organiseren.
- SORA sluit aan op de lokale informatiesystemen cq. kan deze gebruiken, uitgangspunt is om dubbele registraties zoveel mogelijk te vermijden
- SORA draagt bij aan preventieve activiteiten, casusregie, kennisdeling op het gebied van werk, inkomen, schuldhulpverlening, inburgering en minimaregelingen.

Voor de komende maanden wordt er een afstemmingsplatform ingericht, waarin de BUCH-werkorganisatie, Halte Werk en de gemeente Dijk en Waard deelnemen om de verdere ontwikkelingen van SORA en de toegangconcepten van de BUCH-gemeenten en Dijk en Waard op elkaar aan te laten sluiten. Halte Werk blijft onderdeel van de stuurgroep Integraal Werken van de gemeente Alkmaar en brengt mogelijke afstemmingsonderwerpen in bij het platform.

5. Inbreng budgetten

Inleiding

Bestuurlijk is er brede overeenstemming dat het regionaal uitvoeren van de P-wet via SORA ertoe leidt dat het de mogelijkheden voor mensen om deel te nemen aan de samenleving optimaliseert. Sora begeleidt inwoners naar betaalde arbeid of als dat (nog) niet lukt bevorderen we participatie. De werkgroep financiën is dan ook met dit uitgangspunt in het achterhoofd aan de slag gegaan. De opdracht is om de financiering zó in te richten dat het deze inhoudelijke doelstelling "iedereen doet mee" ondersteunt.

Bekostiging gemeentelijke taken in het kader van de participatiewet

Voor de bekostiging van de gemeentelijke taken in het kader van de Participatiewet ontvangen gemeenten drie vormen van financiering:

- Re-integratiebudget
De middelen voor de klassieke re-integratietaken maken integraal onderdeel uit van de algemene uitkering. Per circulaire wordt de omvang van het re-integratiebudget wel separaat per gemeente zichtbaar gemaakt.
- Participatiebudget
Het betreft separate integratie-uitkering als onderdeel van de uitkering uit het gemeentefonds. Deze bestaat uit middelen voor Nieuw Wajong, Nieuw begeleiding en WSW.
- BUIG (Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorziening Gemeenten)
Deze middelen ontvangen de gemeenten separaat van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en is bedoeld ter dekkingen van de kosten van uitkeringen.

Tot op heden bekostigt iedere gemeente separaat de kosten van de uitkeringen. Ook de taken op het terrein van WSW en re-integratie worden separaat bekostigd. Jaarlijks wordt afgerekend op basis van feitelijke inzet van SW-ers en ingezette activiteiten ten behoeve van re-integratie. Met name bij re-integratie kan dit leiden tot een suboptimale situatie. In specifieke gemeente gaat het re-integratie budget volledig op aan begeleidingskosten om inwoners aan het werk te houden. Bij andere gemeenten moet er getemporiseerd worden en wordt het budget alleen ingezet voor bepaalde doelgroepen zoals jeugd of statushouders. Inwoners die niet onder deze categorieën vallen maar wel richting werk of participatie ondersteund moeten vallen hierdoor buiten de boot. Voor deze inwoners betekent dit een steeds groter wordende afstand tot de arbeidsmarkt. De stap richting werk of meedoen wordt steeds groter met alle nadelige maatschappelijke kosten van dien.

Berenschot heeft in zijn rapport aangegeven dat de resultaten van de re-integratie geoptimaliseerd kunnen worden. Daarvoor is een integrale regionale aanpak noodzakelijk. Naar inschatting van Berenschot zou dit kunnen leiden tot uitstroom van circa 250 cliënten uit de uitkering. Een dergelijke uitstroom levert een belangrijk positief maatschappelijk effect op. Ook financieel is een dergelijke uitstroom aantrekkelijk. Voorwaarde voor het slagen van een dergelijke aanpak is een regionale benadering van de arbeidsmarkt en van de groep uitkeringsgerechtigden. Daarbij moeten de gemeentelijke grenzen ten aanzien van herkomst van de cliënt en omvang van beschikbare budgetten geslecht worden.

Inbreng van middelen

Om de door Berenschot beschreven aanpak mogelijk te maken, heeft een financiële werkgroep zich gebogen over de wijze en omvang van de inbreng van de programmabudgetten (re-integratie-, participatiebudgetten en de BUIG). In de vervolgfase zullen ook de omvang en inbreng van de uitvoeringsbudgetten door deze financiële werkgroep uitgewerkt worden.

Inbreng Re-integratie- en Participatiebudgetten

Om invulling te geven aan de integrale regionale aanpak van SORA wordt voorgesteld de door het rijk toegekende Re-integratie- en participatiebudgetten integraal in te brengen. Op de financiële consequenties wordt hieronder nader ingegaan. Het voordeel is vooral dat daarmee meer kansen kunnen worden gecreëerd voor de inwoners van de regio Alkmaar: het maakt niet uit waar je woont, als er vacatures zijn die bij jou passen, waarbij er toeleiding of begeleiding nodig is, ben je niet meer afhankelijk van het lokale budget. SORA kan de middelen dan alloceren waar ze het meeste maatschappelijke effect opleveren, over de gemeentegrenzen heen. Dat bespaart ook uitkeringen, Berenschot heeft aangegeven dat er sprake zou kunnen zijn van een bruto besparing van 3,75 mln door de integrale, regionale aanpak. De realisatie daarvan hangt natuurlijk wel samen met de ontwikkeling van de arbeidsmarkt, in een recessie zal dat effect beperkter zijn.

De omvang van de in te brengen Re-integratie- en participatiebudgetten 2021 is als volgt²:

Re-integratie- en Participatiebudget conform septembercirculaire 2020

2021			
Gemeente	Budget Re-integratie	Budget Participatie	Totaal in te brengen
Alkmaar	3.071.040	11.914.633	14.985.673
Bergen NH	171.845	1.355.094	1.526.939
Castricum	119.737	845.155	964.892
Heerhugowaard	672.414	4.351.522	5.023.936
Heiloo	135.259	1.146.486	1.281.745
Langedijk	169.074	1.564.782	1.733.855
Uitgeest	95.901	821.889	917.789
	4.435.270	21.999.560	26.434.829

Opgemerkt moet worden dat met name de gemeenten Bergen en Heiloo in hun begroting 2021 niet het volledige ontvangen bedrag voor re-integratie voor dit doel hebben gereserveerd, respectievelijk is circa € 90.000 en circa € 120.000 in mindering gebracht. In 2020 werd in de gemeente Bergen nog wel het volledige bedrag ingezet, voor de gemeente Heiloo is dat niet duidelijk herleidbaar. Om recht te doen aan de integrale regionale aanpak waarbij geen onderscheid meer gemaakt wordt op basis van herkomst van de cliënt, is het noodzakelijk dat alle gemeenten de volledig ontvangen bedragen vanaf de start van SORA beschikbaar stellen.

Inbreng BUIG-budgetten

In het rapport van Berenschot, en in college- en raadsvoorstellen daarna, is opgenomen dat ook de BUIG-budgetten integraal ingebracht kunnen worden. En dat er dus niet meer per gemeente wordt afgerekend. Dit is nader onderzocht. Vastgesteld is dat dit tot een aanzienlijke reallocatie van middelen zou leiden. In 2020 hebben alle gemeenten weliswaar een positief resultaat op de BUIG. De relatieve omvang varieert echter sterk tussen de betrokken gemeenten. De omvang van het reallocatie-effect en het feit dat een aantal gemeenten het positieve saldo op de BUIG meegenomen hebben in hun meerjarenramingen, maakt dat inbreng van de BUIG-middelen nu niet haalbaar wordt geacht. De integrale inbreng zou wel een punt op de horizon kunnen zijn, omdat dit ook voordelen biedt, BUIG en de Re-integratie – en Participatiebudgetten zijn immers communicerende vaten: de resultaten die worden geboekt bij de re-integratie hebben effect op de uitkeringslasten en dus het BUIG-budget. De resultaten van de regionale inzet van Re-integratie – en Participatiebudgetten worden dan gezamenlijk gedeeld. Bovendien dempt het de huidige fluctuaties per gemeente in de BUIG-saldi en wordt op regionaal niveau gekomen tot risicodeling.

Vliegwiél

Met de komst van de Participatiewet in 2015 ging de sociale werkvoorziening op slot en werd ook de toegang tot de Wajong nagenoeg afgesloten. Het gevolg was dat een nieuwe groep mensen met arbeidsbeperkingen de bijstand instroomde. Op het totale volume van de bijstand is de groep met een arbeidsbeperking weliswaar relatief klein, maar neemt wel jaarlijks toe. Op termijn leidt dit tot een financieel onhoudbare situatie. Dat komt doordat de beschikbare middelen minder snel toenemen dan het aantal mensen dat met begeleiding aan de slag gaat en door het verdwijnen van de bonus nieuw beschermt. Daar komt bij dat deze mensen structureel afhankelijk blijven van begeleiding. Kortom een beperkte maar wel jaarlijks toenemende groep gebruikt (voor de nodige structurele begeleiding) een onevenredig groot deel van de beschikbare re-integratie en participatiemiddelen. Bij een aantal gemeenten zien we nu al het beeld dat het gehele re-integratiebudget

---

² **NB inbreng Uitgeest**

Er worden separaat afspraken gemaakt over de financiering van SW-ers die vanuit Uitgeest gefinancierd worden terwijl zij ondergebracht blijven bij IJmond Werkt en over mensen met een lopend re-integratietraject bij IJmond werkt. Zodra deze definitief zijn worden deze afspraken vertaald in de wijze van inbreng van middelen in SORA.

ingezet wordt om mensen aan de slag te houden. Of dat er getemporeerd moet worden op het budget en wordt het re-integratiebudget alleen ingezet op bepaalde doelgroepen. Dat heeft tot gevolg hebben dat het re-integreren van mensen zonder arbeidsbeperking onder druk komt te staan. Of dat er te weinig middelen zijn om maatschappelijke participatie te bevorderen; beide kerndoelstellingen van de Participatiewet en SORA. En dat is onwenselijk in het licht van de bredere opdracht van gemeenten om alle inwoners die dat nodig hebben te ondersteunen in het deelnemen aan de maatschappij.

Om dat op te lossen is het zogenoemde 'vliegwieltje' bedacht. Door maximaal in te zetten op loonkostensubsidie, helpen we meer mensen met een arbeidsbeperking aan het werk en we besparen hiermee op de BUIG. Deze besparing investeert SORA vervolgens weer terug in de doelgroep zodat er nog meer inwoners aan het werk kunnen; zo gaat het vliegwieltje draaien. Dat werkt dan als volgt: voor een inwoner uit de doelgroep met een arbeidsbeperking wordt een baan gezocht met inzet van loonkostensubsidie en begeleidingskosten vanuit SORA. Stel dat deze inwoner 60% van het minimumloon kan verdienen. De ontbrekende 40% wordt dan aangevuld vanuit de loonkostensubsidie en er is geld nodig voor begeleiding. Dit wordt dan betaald uit het BUIG-budget. Deze persoon gaat wel uit de uitkering, dus dat wordt er bespaard. Indien de loonkostensubsidie en de begeleidingskosten lager zijn dan de uitkeringskosten, ontstaat er een positieve business case. Dit wordt geïllustreerd met twee rekenvoorbeelden (uitgaande van 60% loonwaarde, 26 uur per week):

Alleenstaande en alleenstaande ouder

Effect voor gemeente	jaar 1
Te betalen loonkostensubsidie	7.209
Bespaarde Uitkering	15.561
Doorwerking op bijstandsbudget	
Resultaat op het inkomensdeel	8.352
Kosten begeleiding	4.000
Netto resultaat voor gemeente	4.352

Gehuwd/samenwonend

Effect voor gemeente	jaar 1
Te betalen loonkostensubsidie	7.209
Bespaarde Uitkering	17.412
Doorwerking op bijstandsbudget	
Resultaat op het inkomensdeel	10.203
Kosten begeleiding	4.000
Netto resultaat voor gemeente	6.203

We slaan dan twee vliegen in één klap. Ten eerste: meer mensen met arbeidsbeperking gaan uit de bijstand en aan het werk. Ten tweede: er blijven meer middelen over waarvoor het is bedoeld: het re-integreren van 'gewone' uitkeringsgerechtigde werkzoekenden naar werk en mensen zoveel mogelijk laten participeren. Daarmee vergroten we het maatschappelijk resultaat dat SORA gaat boeken, en dat is breder dan alleen dat mensen aan het werk zijn. Dat heeft effect op hun welbevinden, hun gezondheid, en we weten dat dit ook positieve effecten heeft op hun omgeving (gezin, buurt).

Vanaf 2022 worden de budgetten loonkostensubsidie (LKS) over gemeenten verdeeld op basis van realisatie in plaats van dat het ten laste van het BUIG-budget wordt gebracht. Daarmee worden gemeenten aangemoedigd om het instrument loonkostensubsidie vaker in te zetten en kunnen meer mensen die vallen binnen de doelgroep banenafspraken of die zijn aangewezen op beschut werk aan het werk komen. De gewenste financiële prikkel werkt meteen, omdat wat gemeenten vanaf komend jaar aan loonkostensubsidie inzetten al van invloed is op hun budget vanaf 2022. Dit zal de werking van het vliegwieltje verder versterken. Het betekent overigens wel dat het BUIG-budget zal worden bijgesteld, echter aangezien de regio in verhouding met landelijk meer gebruik maakt van LKS wordt verwacht dat dit een positief financieel effect is. SORA gaat op basis van een inschatting van de arbeidsmarkt en de mogelijkheden van het klantenbestand jaarlijks bepalen welke ruimte er is voor inzet van BUIG-middelen voor de groep met arbeidsbeperking zodat er een financieel voordelige of ten minste neutrale business case ontstaat. Dat is vanuit financieel oogpunt voordelig, maar vanuit maatschappelijk oogpunt is er natuurlijk veel meerwaarde voor onze inwoners met een arbeidsbeperking: we creëren daarmee meer ruimte om hen aan de slag te krijgen. De mate waarin het financiële voordeel structureel is, is afhankelijk van het aantal inwoners van een gemeente. Dat hangt samen met wijze van de berekening van het BUIG-budget, dat verschilt per gemeentegrootte. Hoe daar mee wordt omgegaan wordt in de definitieve uitwerking van het vliegwieltje in het eindrapport geschetst. Van belang is om in de komende jaren de resultaten en effecten met elkaar te monitoren: wat zijn de kosten en opbrengsten van het vliegwieltje, zowel kwantitatief als kwalitatief?

Potentiële omvang van de doelgroep

De omvang van de potentiële doelgroep van het vliegwieltje is op hoofdlijnen af te leiden van de groep SW-ers die de regio kende op het moment van afsluiten van de toegang tot de sociale werkvoorziening. Door

wijziging van de wetgeving verandert immers niet de omvang van de groep met een afstand tot de arbeidsmarkt. Eind 2014 bestond de totale groep SW-ers uit circa 900 fte. De verwachting bij invoering van de participatiewet was dat per 3 fte uitstroom aan SW-ers er circa 1 fte beschut werk zou instromen. Daarmee stroomt op termijn dus circa 300 fte in bij beschut werk en resteert een doelgroep van circa 600 fte die aangewezen is op een andere vormen zoals de Loonkostensubsidie. Het duurt nog zeker 8 tot 10 jaar voordat de volledige omvang van de doelgroep wordt bereikt. In die periode zou SORA met inzet van het vliegwiel die 600 fte aan de slag moeten gaan krijgen.

Op landelijk niveau pleiten CDA en SP voor een Sociale Werkvoorziening Nieuwe Stijl. Het is onduidelijk of en wanneer deze er ook komt, mogelijk biedt een nieuw regeerakkoord daar zicht op. Dat zou een oplossing kunnen bieden voor de doelgroep met een arbeidsbeperking, en zou daarmee een goede ontwikkeling zijn, die past in de doelen en opzet van SORA.

Reserve

Binnen SORA wordt een resultaat gegenereerd binnen het werkbedrijf (SW, loonkostensubsidie, beschut werk) en op het terrein van Participatie & re-integratie. Verwacht moet worden dat binnen het werkbedrijf geen (substantiële) positieve exploitatieresultaten gegenereerd kunnen worden. Nader wordt uitgewerkt op welke wijze wordt omgegaan met de financiële resultaten.

Een eventueel resterend positief resultaat op de middelen voor re-integratie kunnen toegevoegd worden aan een eigen algemene reserve van SORA of teruggegeven worden aan de deelnemende gemeenten. Wanneer gekozen wordt voor een eigen reserve voor SORA moet bepaald worden wat de maximale omvang van deze reserve mag zijn. Er bestaat een regionale richtlijn voor de omvang van reserves van een GR. Deze stelt dat de reserve maximaal 2,5% van de lasten mag zijn.

Eventuele fiscale aspecten worden in de vervolgfase nader uitgewerkt.

Wanneer middelen teruggegeven moeten worden aan de deelnemende gemeenten wordt voorgesteld deze te verdelen over de gemeenten naar rato van het ingebrachte re-integratiebudget.

6. Uitgangspunten governance

In deze paragraaf worden de uitgangspunten geschetst voor de inrichting en werking van de governance van de nieuwe organisatie. Belangrijke uitgangspunt is daarbij een simpele governance-structuur.

Gemeenschappelijke regeling (GR)

Er komt een gemeenschappelijke uitvoeringsorganisatie voor de zes gemeenten (Alkmaar, Dijk en Waard, Bergen, Uitgeest, Castricum, Heiloo). Het eenvoudigste is dat hiertoe de bestaande GR van WNK wordt gewijzigd, terwijl Uitgeest daarbij toetreedt. Dat gebeurt door op de betreffende plaatsen in de GR tekstueel toe te voegen a) de taken van de GR BVO HALTE Werk (die vervolgens kan worden opgeheven: de mensen, activa en passiva gaan mee over naar SORA) en b) de betreffende taken van BUCH m.b.t. Participatiewet inclusief re-integratietaken. Ook worden de betreffende bepalingen over de bestuursamenstelling en stemverhoudingen gewijzigd. SORA is een zelfstandige organisatie: een openbaar lichaam uit de Wgr, aangegaan door de colleges. Daaruit volgt (wettelijk) dat het bestuur van SORA wordt samengesteld uit vertegenwoordigers van de colleges.

Ook is het voorstel dat SORA een *algehele overlegfunctie* krijgt. SORA is dan het platform voor overleg tussen gemeenten voor het brede terrein van de Participatiewet en aanverwante wet- en regelgeving. Zo maak je SORA tot de ontmoetingsplaats waar de colleges gezamenlijk ontwikkelingen verkennen en concrete thema's signaleren, agenderen, uitwisselen, bespreken en identificeren. Aldus maken de colleges ook actief gebruik van elkaars netwerk, kennis en kunde. Dat overleg kan echter ook worden benut voor afstemming van het gemeentelijke beleid, zonder dat het nodig is daarvoor nieuwe taken en bevoegdheden formeel onder te brengen met tijdrovende wijzigingsprocedures. Wanneer daartoe aanleiding is kunnen colleges eventueel ook met een afzonderlijk besluit een taak of een project onderbrengen. Op die manier wordt het mogelijk steeds weer nieuwe, actuele thema's te verkennen en te bespreken. Zo kan het gemeentelijk beleid via kennisdeling

onderling worden afgestemd en kunnen er eventueel ook uitvoeringsafspraken worden gemaakt, al of niet ondersteund met ad hoc- mandaatbesluiten van een college. Op deze wijze versterken we de kwaliteit, betekenis, slagkracht en flexibiliteit van SORA en verhogen we de mogelijkheden voor maatwerk.

Overdracht bevoegdheden aan SORA: delegatie via de GR door colleges

Voor een krachtige samenwerkingsorganisatie met een heldere en werkbare governance wordt voorgesteld dat de colleges taken en bevoegdheden aan SORA overdragen (=delegatie). Het gaat dan om.

- De taken en bevoegdheden op het gebied van de Wet sociale werkvoorziening (is nu ook gedelegeerd aan WNK, m.u.v. Uitgeest)
- De taken en bevoegdheden op het gebied van de Participatiewet en de daarop gebaseerde regelgeving (is nu aan HALTE en BUCH gemandateerd/deels, voor wat betreft de reïntegratietaken voor Uitgeest, doorgemandateerd aan GR IJmond werkt)
- De taken en bevoegdheden op het gebied van aanverwante regelgeving, zoals BBZ, IOAW, IOW, IOAZ

Voor de uitvoeringstaken van minimabeleid (bijzondere bijstand en minimaregelingen) en schuldhulpverlening wordt gekozen voor mandatering, omdat hier (meer) eigen gemeentelijke beleid wordt gevoerd. Voor inburgering wordt nog onderzocht op welke wijze dit het beste kan worden geregeld.

Verder wordt voorgesteld om, naast het gemeenschappelijke takenpakket (voor alle gemeenten identiek), in de GR in beginsel ook de mogelijkheid op te nemen dat deelnemende gemeenten afzonderlijke taken kunnen afnemen, via een mandaatbesluit of een dienstverleningsovereenkomst. Dat verhoogt de mogelijkheden voor specifiek gemeentelijke wensen. Ook kan de mogelijkheid worden opgenomen dat SORA taken gaat uitvoeren voor niet-deelnemende gemeenten en organisaties. Een en ander kan door het bestuur van SORA worden uitgewerkt, bijvoorbeeld met eenduidige kaders voor Dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) en voor een (integrale) kostprijs. Wanneer het bestuur van het SORA deze kaders vaststelt volgens de afgesproken stemverhoudingen, wordt voorkomen dat er complexe ('modulaire') governancevraagstukken ontstaan.

Samenstelling bestuur GR en stemverhoudingen

Het bestuur handelt en beslist vanuit partnerschap, belang, solidariteit en consensus. Ieder college vaardigt 2 leden af naar het AB van SORA. Eén lid kan gaan voor het opdrachtgeversbelang van de gemeente (bijv. de wethouder Werk en Inkomen), de ander vertegenwoordigt het eigenaarsbelang (bijv. de wethouder financiën). Deelnemers werken samen voor een gezamenlijk, maatschappelijk belang maar houden omwille van de balans ook enigszins rekening met verschillen in omvang. Iedere gemeente heeft 2 leden in het AB. Voor het stemrecht maken we drie categorieën

- tot 20.000 inwoners: **Uitgeest** heeft per lid 1 stem, in totaal **2 stemmen**.
- 20.000 tot 40.000 inwoners: **Bergen, Castricum, Heiloo** hebben per lid 3 stemmen, in totaal **6 stemmen per gemeente**
- meer dan 40.000 inwoners: **Alkmaar en Dijk en Waard** hebben per lid 5 stemmen, in totaal **10 stemmen per gemeente**

Het AB heeft zo 12 leden met in totaal 40 stemmen. Daaruit volgt dat DB-leden wettelijk samen nooit meer dan 20 stemmen mogen hebben in het AB; met een DB van 3 leden is het dus mogelijk dat de DB-leden afkomstig zijn uit iedere gemeente, ongeacht de omvang van de gemeente.

Bestuurlijke rollen binnen SORA

Het Algemeen Bestuur fungeert als de eigenaarsvergadering van SORA, het Dagelijks Bestuur treedt op als opdrachtnemer, en draagt die taak met mandaten zo veel als mogelijk op aan de directeur. Daarnaast wordt er een periodiek portefeuillehoudersoverleg c.q. bestuurlijk opdrachtgeversoverleg in het leven geroepen. Dit zou, naast een algemene overleg- en afstemmingsfunctie, ook de taak kunnen krijgen van de gespreksvoering met de directie over bij voorbeeld individuele, jaarlijkse Dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) en de concrete prijs- en kwaliteitsafspraken

Positie gemeenteraden

Het toezicht op SORA berust bij de gemeenteraden. Ze beschikken over de wettelijke instrumenten uit de Wgr en de Gemeentewet. Met het oog op de lokale betrokkenheid en de democratische legitimatie van SORA wordt voorgesteld de wettelijke rol van de raden uit te breiden met de regionale afspraken die al zijn vastgelegd in FUGR/Notitie informatievoorziening. Daartoe behoort ook de afspraak dat sommige zogeheten majeure besluiten pas door het bestuur van SORA kunnen worden genomen, nadat de Raden een zienswijze hebben kunnen uitbrengen

Ook wordt voorgesteld om, vooruitlopend op de komende herziening van de Wgr, een gemeenschappelijke raadsadviescommissie in het leven te roepen voor het AB. Deze commissie, samengesteld uit raadsleden uit de deelnemende gemeenten, gaat dan in gesprek met het bestuur van SORA over belangrijke thema's, zoals bijvoorbeeld het arbeidsmarktbeleid, de wijze van klantbenadering, het handhavingskader of de verbinding van SORA met andere domeinen zoals zorg, onderwijs, jeugd, economie. Formeel moet deze commissie ook bij majeure besluiten om advies worden gevraagd. Op deze wijze groeit de lokale betrokkenheid bij SORA, kan het gesprek tussen raadsleden en het bestuur van SORA rechtstreeks plaatsvinden en kunnen de leden van de commissie gemakkelijk de verbinding in eigen huis leggen met hun collega-raadsleden. Dit voorstel zou nader met de raden kunnen worden uitgewerkt voor wat betreft positie, rol en spelregels.

Met deze positionering wordt maximaal gebruik gemaakt van de mogelijkheden die de nieuwe Wgr biedt.

Wijziging van de GR

Voorgesteld wordt dat de nieuwe GR alleen kan worden gewijzigd bij unanimitéit van alle colleges (en met toestemming van alle gemeenteraden). Opnieuw wordt daarmee de nadruk gelegd op solidariteit en partnerschap. Dat betekent (negatief uitgedrukt) ook dat een gemeente in beginsel een veto heeft. In het business- en organisatieplan wordt de governance verder uitgewerkt, onder andere in een wijzigingsvoorstel van de GR WNK.

7. Bestuurlijk vervolgproces

Deze bestuurlijke hoofdlijnennotitie heeft als doel om de bestuurlijke uitgangspunten ten behoeve van het business- en organisatieplan verder uit werken en daarmee het traject verder te richten. Op 26 mei wordt er een regionale radeninformatiebijeenkomst georganiseerd, waarin de raden worden bijgepraat over het traject en de bestuurlijke hoofdlijnennotitie wordt gepresenteerd. Dan ontstaat voor de raden een mogelijkheid om kennis te nemen van de stand van zaken en input te geven op het traject Bouwen aan SORA, waarmee dan bij de samenstelling van het business- en organisatieplan rekening kan worden gehouden. Voorzien is dat de bestuurlijke commissie van portefeuillehouders op in de week van 21 juni het plan vaststellen, waarna het vastgesteld wordt door de besturen van BUCH, WNK en Halte Werk en de formele adviesaanvraag aan ondernemingsraden en cliënten- en adviesraden kan worden gedaan. Deze partners worden gedurende het traject regelmatig geïnformeerd en er worden afspraken gemaakt, zodat de adviezen snel binnen kunnen zijn. Mogelijk lukt het om voor de zomervakantie het business- en organisatieplan de colleges te brengen, en anders direct na de zomervakantie. De besluitvorming in de raden kan dan in september en oktober plaatsvinden, waarna de implementatie kan starten. Bij het opleveren van het business- en organisatieplan wordt ook duidelijk hoeveel tijd voor de implementatie nodig is en wordt een mogelijk ingangsdatum voor SORA genoemd.